

GUIA DE LECTURA SOBRE NARRATIVES DEL PACIENT I/O ACOMPANYANT

GRUP DE RECERCA APLICADA DE NARRATIVA DEL
PACIENT (GRANAP)

2023, Grup de Recerca Aplicada de Narrativa del Pacient (GRANAP)

Yuguero, O., Sanvicén, P., Lafarga, A., Peñascal, E., Solé, S., Estupinyà, E. Sancho, R. (2023). Guia de lectura sobre narratives del pacient i/o acompanyant.
https://doi.org/10.21001/guia_de_lectura

ISBN 978-84-9144-478-7

Nota prèvia: En aquest document es fa servir la forma neutra en singular o en plural per referir-se tant a homes com a dones sense cap intenció sexista.

Aquesta obra està sota la llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

SUMARI

1 PRESENTACIÓ

- 1.1 Importància vital de les narratives de pacients i/o acompanyants
- 1.2 El perquè de la importància de l'anàlisi d'un text de narrativa escrita del pacient i/o acompanyants
- 1.3 El perquè d'aquesta guia
- 1.4 A qui va destinada la guia
- 1.5 Objectius que es pretenen aconseguir
- 1.6 L'estructura: fixa i variable

2 LA GUIA

- 2.1 Fases del procés de lectura que es tenen en compte en aquesta guia
- 2.2 Abans de començar a llegir
- 2.3 Mentre llegim
  - 2.3.1 Aspectes d'anàlisi i reflexió per acompanyar el procés de llegir
    - a) Sobre les persones
    - b) Sobre el contingut
    - c) Sobre els temps i els espais en què es desenvolupa la narració
    - d) Sobre els impactes, sensacions i emocions provocats per la malaltia
    - e) Sobre el llenguatge
- 2.4 Quan hem acabat de llegir
  - 2.4.1 Aspectes per tractar després de la lectura
    - a) Sobre les reflexions del/la lector/a sobre la lectura
    - b) Per compartir les reflexions de la lectura amb altres
    - c) Del llegir a l'escriure: fer el primer pas o continuar escrivint

3 BIBLIOGRAFIA

1. PRESENTACIÓ

Saber leer es hacer inteligible -intus legere, leer desde el interior- la realidad social"
(Beltran, 2019)

El text que teniu a les mans té una doble funció teòrica i pràctica. La teòrica es desenvolupa en aquest capítol 1, contextualitzant i explicant el perquè d'aquesta guia de lectura sobre narratives de pacient i/o acompanyant. La pràctica omple tot el capítol 2 i presenta amb detall la guia de lectura que proposem.

L'hem escrit expressament perquè cada capítol pugui funcionar per separat. Ens agradaria que tothom abans de submergir-se en la lectura d'un text de narrativa dediqués una estona a llegir el capítol teòric ja que proporciona pautes reflexives interessants.

Tanmateix, les persones que vulguin (que no siguin estudiants o responsables de grups o entitats per als quals la lectura de les bases teòriques i orientatives els és imprescindible) poden començar directament pel capítol 2, la guia pròpiament dita.

Aquesta guia és un dels resultats del projecte de recerca “La narrativa escrita de quién enferma y/o acompaña. Localización, identificación y análisis de publicaciones. Lectura e interpretación de contenidos como fuente (in)formativa para estudiantes, profesionales de la salud y los/las pacientes.” Becada en la Convocatòria 2022 de Ayudas a la Investigación de la Catedra Fundación ASISA.

Dona resposta a un dels objectius que era treballar sobre el contingut de les narratives de pacient/acompanyants i elaborar una guia base per a la lectura i interpretació dels textos adreçada a diferents destinataris. La guia neix amb la finalitat d'intentar treure el màxim rendiment acadèmic i vivencial, individual i col·lectiu, a les vivències i experiències de les persones quan entren en contacte directe amb una malaltia, en pròpia pell o en la d'un altre proper amb qui estan en contacte i acompanyen d'una o altra manera.

D'una banda, l'anàlisi acadèmica dels textos dona rigor i permet que aquesta guia pugui incorporar-se a plans d'estudi, especialment dels estudiants de ciències de la salut així com els professionals que estan realitzant la formació sanitària especialitzada, per tal de poder aprofundir més en les vivències dels malalts i/o acompanyants i poder tenir una altra mirada dels punts de vista, necessitats i inquietuds, de les persones que estan dins el procés d'una malaltia.

De l'altra, la guia de lectura pretén també poder oferir a la comunitat (individual i associacions) eines pràctiques per poder treure tot el profit a la lectura dels textos proposats. Una lectura que volem anímica, analítica i reflexiva. La lectura entesa d'aquesta manera no és solament llegir pel plaer de llegir, sinó també poder entendre, a través de submergir-se en la lectura amb unes pautes dirigides, com ha viscut el procés el malalt i/o els seus acompanyants, com aquestes vivències poden fer sentir a qui les llegeix i, per què no, com aquesta lectura pot ser una ajuda per poder desenvolupar també un procés d'escriptura individual.

Per tot plegat, la proposta de l'equip creador és que aquesta guia:

- Estigui en la web del projecte a disposició de tothom.
- Sigui una guia matriu d'aspectes imprescindibles que puguin servir de base per a qualsevol dels llibres que formen part de la recerca i que estan disponibles - ordenats per malalties, autors, etc. Més informació: <https://www.gesec.udl.cat/ca/unitats-cientifico-tecniques/GRANAP/>
- Sigui també una guia que els destinataris - especialment professorat dels graus mèdics, entitats, etc. - puguin adaptar a les característiques de la formació, del grup, del relat, etc.

El que pretenem és que qui la provi ens comenti els resultats i que puguem acabar tenint guies específiques per a cada un dels llibres que uns i altres hem llegit, analitzat, pensat, reflexionat, etc.

1.1 Importància vital de les narratives de pacients i/o acompanyants

“en la narración hay posibilidad de conocimiento, tanto de quien narra como de quien se narra, hay posibilidad de reconocimiento del otro y de sí mismo, porque existe la posibilidad de narrarme y contarme. Igualmente, tener la capacidad de narrar y narrarme ofrece la oportunidad de testimoniar y convertirme en testigo, es decir ser confiable ante un hecho, ser capaz de constatarlo (...). Este elemento narrativo puede ser una herramienta conveniente, debido a que tanto el bioeticista como cualquier profesional de la salud, e incluso los pacientes, pueden narrar y narrarse.”

(Rosas Jiménez, 2017)

Les narratives de pacients i/o acompanyants tenen, si més no, **quatre valors**:

EDUCATIU I FORMADOR

A partir d'aquestes narracions i de l'intercanvi amb estudiants, professionals... permet reflexionar sobre les vivències dels malalts i/o acompanyants, les diferents maneres d'enfrontar-se a la malaltia i el conjunt d'emocions que d'aquesta se'n deriva. Permet també entendre possibles dificultats de comprensió del llenguatge i l'argot científic utilitzat, les inquietuds que no s'expliquen oralment per por, manca de temps, pudor...

EMPATIA COMUNICATIVA

Entre professional de la medicina i pacient. Poder establir un mateix canal de comunicació entre pacient i professional sanitari per poder comprendre millor les diferents etapes de la malaltia i les emocions que s'hi presenten. Poder entendre per part del professional sanitari allò que qui està malalt vol expressar i allò que realment necessita. Alhora, el pacient i/o l'acompanyant sentir que és escoltat i entès.

CREAR COMUNITAT I COMUNICACIÓ

Al llegir en boca d'altra persona allò que ens passa o ens ha passat i reflexionar-hi. El fet d'escriure sobre un procés i tot el que comporta afavoreix la reflexió i un procés personal i íntim d'entendre la malaltia i les seves repercussions. A més a més, permet comunicar allò que volem i compartir amb altres persones que estan passant (o han passat) per circumstàncies similars.

APORTACIÓ D'EXPERIÈNCIA PRÒPIA AL CONJUNT

La motivació a narrar i a posar per escrit les pròpies vivències per a altri. El fet de tenir una guia de lectura que ens permeti aprofundir en les lectures de malalts i/o acompanyants ens pot ajudar a partir d'un esquema possible per poder escriure les narracions pròpies.

1.2 El perquè de la importància de l'anàlisi d'un text de narrativa escrita del pacient i/o acompanyant

Prenem com a referència els estudis i la iniciativa de la creadora del concepte medicina narrativa, la doctora Rita Charon que afirma: *“cada vez mas profesionales de la salud y pacientes reconocen la importancia de las historias que se relatan a otros acerca de la enfermedad.”* y *“solo durante la narración se hace evidente el sufrimiento”* (Charon, 2013).

Pel que fa a l'ús com a matèria formativa, el seu valor ha estat també demostrat abastament: *“la mirada humanística ha entrado de lleno en los estudios y la praxis de los profesionales de la salud (médicos, enfermeros y enfermeras...) y lo ha hecho descubriendo y aplicando los beneficios que la narrativa del paciente aporta en materias optativas o como parte de asignaturas de “relación con el paciente”* (Vilaseñor, 2005). *“las narrativas se presentan como un camino de mayor conocimiento sobre el cuidado de enfermería; el investigador tiene un gran reto de utilizarlas para comprender las experiencias que otros viven.”* (Valderrama, Peña, Clavijo, 2017). Malgrat això, és habitual que quan es parla de narratives el primer que s'entengui sigui el relat oral. No ho és. Val a dir que el relat escrit té valors específics importants. No hi ha cap agent que dirigeixi el relat, i allò que queda escrit és el que l'autor/autora vol escriure. El que no escriu, el que amaga, és el que no vol escriure ni explicar. Ningú li fa preguntes, ningú li estira el relat.

La narrativa escrita és lliure, reposada i revisada una o diverses vegades abans de la publicació. La memòria escrita té un capital important que és aquest component de voluntarietat, de voluntat d'escriure perquè sap que algú altre ho llegirà, perquè es vol que algú altre ho llegeixi. Seguim la línia del significat de narrar encunyat per W. Benjamin per al qual narrar és la facultat d'intercanviar experiències. *“El narrador toma lo que narra de la experiencia, de la propia o de la que les han relatado. Y a su vez la convierte en experiencia de los que escuchan su historia”* (Turón Mejías, 2001).

El relat del pacient, que escriu i tria les seues pròpies paraules, és important per a un mateix, per a altres pacients i per als professionals mèdics perquè ajuden a establir ponts entre uns i altres.

Tot acte sanitari comporta unes narratives que primer són narrades a través dels símptomes, després a través del cos del pacient, per la història clínica escrita com a tal, per les històries/comentaris entre sanitaris. Però, de totes aquestes històries, la central és la que relata el propi pacient sobre la seva malaltia, aquella que recull el professional sanitari per intentar curar-la.

És a dir, es tracta d'escriure per poder entendre, escriure per curar-se i finalment escriure per a compartir i ajudar als altres. Estem d'acord amb Carlos Alberto Rosas que, citant a Ricouer i Villaroel, parla del pacient com un "text": *"el hecho de que el paciente sea visto como un texto es sinónimo de que en su ser enfermo pueden emerger palabras que muchas veces deben ser extraídas del silencio; palabras que, además, estarán abiertas a los muchos que puedan leerlas, a todas la instancias sociales que pueden proveer salud, en mayor o menor medida."* (Rosas Jiménez, 2017).

Per poder arribar a llegir en tota profunditat la narració escrita per algú que pateix cal fer:

- una lectura anímica, que ens permeti sentir el relat escrit que ens parla directament a nosaltres perquè hem viscut/sentit una cosa semblant i sentir-nos-hi propers.
- una lectura analítica, que ens permeti analitzar i comprendre tot allò que el narrador ens vol dir i explicar.
- una lectura reflexiva, que ens permeti aprendre i pensar sobre la nostra situació viscuda.
- una experiència de lectura/escriptura, que potser a la vegada ens donarà idees i ens motivarà per poder crear la nostra pròpia història que tal vegada ajudarà a altres, tant com la que hem llegit ens ha ajudat a nosaltres.

En definitiva, la guia que presentem és per a lectures que ajuden a continuar pensant (Turón , 2001).

1.3 El perquè d'aquesta guia

“Cada cop que llegim un llibre, les paraules reviuem, i el cap se’ns omple de vida i per això podem dir que els llibres són com conserves de vida que guardem a les biblioteques i a casa per alimentar el cervell: els pensaments, la fantasia, les emocions... Llegir és viure molt més i molt millor! Llegir no omple el meu temps, llegir omple i afegeix valor a la meva vida.”
(Teixidor, 2007)

La guia té uns objectius didàctics, reflexius i de servei i una finalitat que ja han estat descrits en la introducció.

L’enfocament de la guia és la lectura analítica, lectura per comprendre, per fer pensar i ajudar i s’acompanya també d’una llista orientativa de narratives específiques de diferents temàtiques que formen part de la base de dades del projecte.

Tanmateix, la guia està pensada per poder acompanyar totes i cadascuna de les narratives que l’equip ha recollit, organitzat i posat en obert a l’abast de tothom.

Més informació: <https://www.gesec.udl.cat/ca/unitats-cientifico-tecniques/GRANAP/>

1.4 A qui va destinada la guia

Aquesta guia està escrita pensant en què pugui ser útil per acompanyar el procés de lectura analítica -feta de manera individual i/o grupal- a diferents destinataris:

PACIENTS I/O ACOMPANYANTS

Persones que pateixen alguna malaltia, que acompanyen i/o tenen cura d'altres que necessiten suport pels seus problemes de salut (lectura personal i individual, la guia com a suport personal per a aprofundir en la lectura).

PROFESSIONALS DE LA SALUT EN ACTIU

Estudiants de medicina, infermeria, fisioteràpia, i branques d'atenció a les persones que pateixen per la salut; professionals de la medicina, de les diferents especialitats i serveis (lectura personal i individual si el rol es com a pacient/acompanyant, la guia com a suport personal per a aprofundir en la lectura. Lectura dirigida pel professorat en assignatures determinades, la guia com a suport del professorat).

ENTITATS

Entitats que s'ocupen de temàtiques relacionades amb la salut i treballen amb persones que pateixen algun tipus de malaltia directament o indirectament (lectura proposada per fer de manera individual i després en grup, o directament en grup utilitzant la metodologia de la tertúlia dialògica, la guia com a suport a les persones que dirigeixen els grups).

SOCIETAT EN GENERAL

Tothom que estigui interessat en la reflexió sobre les malalties (lectura personal i individual, la guia com a suport personal per a aprofundir en la lectura).

1.5 Objectius que es pretenen aconseguir

Objectius generals

01 Pacients i/o acompanyants

- Posar a l'abast de les persones que pateixen o han patit els efectes d'una malaltia, ja sigui directament o indirectament narratives d'altres pacients i acompanyants en les quals puguin trobar informació, experiències, complicitats, etc. Mitjançant aquesta guia es pretén que aquests pacients/acompanyants puguin fer una lectura analítica i ajudar a la comprensió profunda d'allò que en la narració s'explica.

02 Estudiants i professionals de la salut

- Incorporar com a metodologia formativa en assignatures específiques dels graus de medicina, infermeria, etc. la lectura de narratives del pacient/acompanyant.
- Dotar d'eines de coneixement, (re)coneixement i reflexió als professionals de la salut en actiu sobre els sentiments, les situacions viscudes pels pacients, familiars acompanyants que els passen desapercebuts.

03 Entitats i institucions

- Posar a l'abast de les entitats narratives generals i específiques i guies de lectura provades amb què poder donar suport a les persones malaltes i acompanyants en el procés que viuen. Facilitar mitjançant aquesta guia de lectura la comprensió del textos narratius proposats.

1.5 Objectius que es pretenen aconseguir

Objectius específics

01 Pacients i/o acompanyants

- Conèixer com s'han sentit altres persones en la mateixa situació que tu.
- Validar sentiments i emocions, recordar vivències.
- Ajudar, si s'escau, en el procés del dol.
- Afavorir l'autoreflexió a partir d'un text i animar a les persones a escriure també si creuen que els serà útil.
- Facilitar la comprensió del patiment dels altres i ajudar al creixement personal en empatia i compassió.

02 Estudiants i professionals de la salut

- Aprofundir en el coneixement del patiment.
- Sensibilitzar-nos en el patiment que acompanya malalts i acompanyants.
- Aprendre elements comunicacionals verbals i no verbals de les persones que tenen una malaltia.
- Entrenar-se en habilitats d'intel·ligència emocional, empatia, resiliència emocional... per relacionar-se amb els malalts i els acompanyants/familiars.
- Facilitar la seva gestió emocional i ajudar-los a tenir una millor cura de la pròpia salut.

03 Entitats i institucions

- Aprofundir en el coneixement del patiment dels usuaris de les entitats a traves de les narracions.
- Recomanar lectures als usuaris de les entitats.
- Realitzar una lectura analítica dels textos dels seus usuaris.
- Afavorir la creació de tallers de lectura i/o escriptura.

1.6 L'estructura: fixa i variable

Tenint en compte els diferents destinataris de la guia i els diferents enfocaments de les lectures (personals o grupals), proposem la combinació d'una part fixa i una altra variable, aquesta especialment adreçada als estudiants i professionals de la salut i a les entitats i institucions.

La part fixa abasta les dos primeres fases del procés: l'abans i el durant; i la part variable està composta per apartats específics per als professionals de la salut que s'incorporen en el "durant" i dos apartats específic que formen part del "després" que es deixen oberts i a lliure disposició i criteri de les persones que dirigeixen grups, el professorat, etc. L'un és "Frases, fragments, situacions impactants"; l'altre és "Del llegir a l'escriure: fer el primer pas o continuar."

2.2 Abans de començar a llegir

Quan anem a llegir un llibre determinat és perquè l'hem triat, ens l'han recomanat, l'hem vist en un mitjà de comunicació, a les xarxes, etc. És interessant abans de començar a llegir-lo pensar una mica en alguns aspectes generals del text (llibre, relat...) que tenim a les mans o a la pantalla de l'ordinador.

Per això, fem tres recomanacions:

- **Fer una fitxa del llibre que inclogui les dades bàsiques generals.**
- **Familiaritzar-nos amb aspectes de l'obra rellevants abans de submergir-nos de ple en la història.**
- **Llegir la llista de preguntes d'aquesta guia per identificar els aspectes sobre els quals, ja en una primera lectura, val la pena que ens fixem.**

2. LA GUIA

2.1 Fases del procés de lectura que es tenen en compte en aquesta guia

Partim de la idea que llegir, com un art, no s'acaba quan es tanca el llibre. Just, podríem dir que es comença a llegir de veritat, entenent el llibre amb tota la seua intensitat, quan el tanquem per primer cop... i l'obrim una segona vegada per submergir-nos amb (més) atenció en el que ens narra.

Més encara en les narratives de pacient/acompanyant que relaten moments reals de la vida, o vides, en primera persona que (ens) toquen molt de prop. En cada pàgina, en cada paraula i/o expressió ens hi trobem, o ens hi busquem; o trobem altres experiències que ens interessen o les hi busquem. Com s'ha dit més amunt, totes són "lectures que ajuden a continuar pensant". Estem convençuts que els llibres que proposem bona part dels lectors en faran dos lectures (o més). Altres potser només en faran una, i altres, potser diverses en diferents moments. Cada persona té uns hàbits de lectura i interessos determinats.

Aquesta guia de lectura pretén donar resposta a les diferents situacions. Per això incorpora propostes per als tres "moments" que identifiquem com a rellevants en el procés de lectura: abans, durant i després.

ABANS

En la fase prèvia a la lectura situem la preparació, la presa de contacte amb el llibre i la història que explica.

DURANT

En la fase de lectura pròpiament dita, que es pretén analítica, es preveu que pugui ser feta de manera individual o en grup.

DESPRÉS

En la fase posterior a la lectura situem l'autoreflexió sobre lo llegit fet de manera individual; el compartir les reflexions en grup, i també la presa de decisions d'escriure com a pacient/acompanyant: fent-ho per primera vegada o bé continuar escrivint a partir de la motivació de la lectura feta.

A) FER UNA FITXA DEL LLIBRE QUE INCLOGUI LES DADES BÀSIQUES GENERALS:

Títol:

Autoria:

Editorial:

Any d'edició:

Tipus (narrativa pacient / narrativa acompanyant / narrativa professional pacient / acompanyant):

I TAMBÉ DADES ESPECÍFIQUES QUE ENS PUGUIN INTERESSAR:

Data de lectura:

Obtenció (compra, préstec, deixat per...):

Comentaris:

B) FAMILIARITZAR-NOS AMB ASPECTES DE L'OBRA RELLEVANTS ABANS DE SUBMERGIR-NOS DE PLE EN LA HISTÒRIA.

1. La motivació de llegir-lo. Per què l'hem triat? Com ens ha arribat? En sabem alguna cosa prèvia? Algú proper l'ha llegit? Què ens han explicat del llibre? Quines expectatives tenim? Què busquem amb la lectura? Hem tingut alguna experiència amb la malaltia que s'explica al llibre?

2. El punt de vista des del qual es llegeix. Som pacients? Acompanyants?

3. Els coneixements previs. Sobre la malaltia que tracta la narració, quin tipus d'informació tenim?

4. El títol. Què ens diu el títol? És descriptiu? Metafòric? Què ens suggereix?

5. L'autor/a. Qui és?

6. La contraportada, si hi ha alguna informació de l'editorial o de l'autor/a... Des de quin punt de vista narra? (metge, pacient, acompanyant)? Què ens diu?

7. El gènere: quin tipus de narració és (relat personal, relat d'un testimoni, relat fet poemari)?

8. L'estructura (l'índex). Hi ha capítols i subcapítols? Com són els títols? Realistes? Metafòrics? Irònics?

9. L'extensió del llibre. Es un llibre que podrem llegir d'una tirada? Haurem de reservar algun moment extens per llegir-lo? El podem llegir a estones?

C) LLEGIR LA LLISTA DE PREGUNTES D'AQUESTA GUIA PER IDENTIFICAR ELS ASPECTES SOBRE ELS QUALS, JA EN UNA PRIMERA LECTURA, VAL LA PENA QUE ENS FIXEM.

Amb aquesta informació i feina preliminar i amb la reflexió que ens aportarà ja es pot tenir les primeres respostes a les expectatives inicials i al que creiem que ens aportarà la lectura.

ARA JA SÍ:
POSEM-NOS CÒMODES,
OBRIM EL LLIBRE
I COMENCEM A LLEGIR-LO

2.3 Mentre llegim

En aquest punt fem una sèrie de recomanacions generals: la lectura demana atenció, calma, tranquil·litat, temps... La narrativa del pacient és interessant també llegir-la, si es pot en paper, és la nostra recomanació. Però cadascú que triï el canal que millor li vagi.

Hi ha e-books que permeten subratllar els textos, posar comentaris, els textos en pdf també. Sigui amb el format que sigui, recomanem que si heu donat una ullada a la guia de lectura que proposem i la seguïu ja des de la primera lectura, és interessant que tingueu a la vora un llapis (o el cursor) per subratllar, posar comentaris a les pàgines en els fragments que us frapin més, etc. La lectura ha de ser vivencial, intimista, personal (encara que es faci en grup).

La proposta d'aspectes que fem per analitzar i pensar mentre es va llegint són els següents:

2.3.1 ASPECTES D'ANÀLISI I REFLEXIÓ PER ACOMPANYAR EL PROCÉS DE LLEGIR

A) Sobre les persones

1. Qui narra? Quina edat té? Quin gènere sentit? Quin rol té (pacient, acompanyant, familiar...)?
2. Com es descriu?
3. Quines altres persones apareixen? Quin és el rol de cadascú?
4. Hi ha protagonista/protagonistes? Qui? Hi ha secundaris? Qui?
5. Com es descriuen? Quin paper tenen respecte el narrador/la malaltia? Què fan?
6. Els personatges secundaris, apareixen en tota la història o només en alguns capítols?

APARTAT VARIABLE PER A ESTUDIANTS/PROFESSIONALS SANITARIS QUE S'AFEGEIX A L'ANTERIOR

1. De quins rols professionals parla el text? Quins apareixen? Fent què?
2. Són protagonistes o secundaris?
3. Amb quins qualificatius els descriu? Quin tracte té amb ells? Quin tracte tenen ells amb el malalt/pacient/família?
4. Com els recorda? Només usa elements descriptius o els aborda des d'un punt de vista psicosocial?
5. Ens identifiquem amb l'actitud i tracte que s'explica? Per què?
6. Influeixen els professionals sanitaris en la presa de decisions del pacient/familiar? Com?

2.3.1 ASPECTES D'ANÀLISI I REFLEXIÓ PER ACOMPANYAR EL PROCÉS DE LLEGIR

B) Sobre el contingut

1. Quins són els motius que explica l'autor/a per escriure la història? Quin és el tema/temes principals?
2. Com es descriu, com es construeix davant la malaltia, el patiment, la inquietud, com explica les seues reaccions?
3. És un relat informatiu, neutre o parla de vivències i sentiments?
4. Quin és el to del relat en general (còmic, irònic, pessimista, esperançat, enfadat...)?
5. El to es manté igual en tot el relat? Canvia al llarg de la història?
6. Sobre el que explica de la malaltia, en quins aspectes es deté? Quins sentiments evoca? Amb quines paraules ho descriu/explica?

C) Sobre el els temps i els espais en què es desenvolupa la narració

1. Quina és la seqüència temporal del relat? Va saltant de passat a present/present a passat? Narra tot el procés o moments concrets? Quins?
2. On es desenvolupen les accions que s'expliquen?

D) Sobre els impactes, sensacions i emocions provocats per la malaltia

1. L'autor/a parla de l'impacte en el seu estat emocional i estat d'ànim i l'afectivitat, així com de l'impacte en la seua vida familiar i sociolaboral? Com ho descriu?
2. Parla sobre la seua transformació personal? Com la descriu? Parla de la motivació davant del procés de la malaltia? Com ho descriu?
3. S'ha sentit acompanyat/da i per qui?
4. Parla de barreres que dificulten el seu procés d'adaptació? Quines? Com les descriu?

2.3.1 ASPECTES D'ANÀLISI I REFLEXIÓ PER ACOMPANYAR EL PROCÉS DE LLEGIR

E) Sobre el llenguatge

1. Quin és el to del llenguatge que utilitza (optimista, pessimista...)? En quin/s moments/temes?
2. Quines expressions, paraules, etc. s'utilitzen per parlar dels sentiments? Varien al llarg del text?
3. Quines expressions, paraules, etc. s'utilitzen per parlar del personal sanitari que apareix al relat? S'utilitzen les paraules científiques dels metges o paraules pròpies?
4. Hi ha descripcions en el text sobre comunicació no verbal, mirades, comportaments, gestos? Quins? En quines situacions?

APARTAT VARIABLE PER A ESTUDIANTS/PROFESSIONALS SANITARIS QUE S'AFEGEIX A L'ANTERIOR

1. Quines expressions, paraules, valoracions, etc. s'utilitzen per parlar del personal mèdic que apareix al relat? I del que es troba al llarg de la seua malaltia? Aparells, proves, etc. Són les mateixes paraules que també utilitza qui llegeix quan exerceix com a metge/metgessa?
2. Els professionals sanitaris que apareixen en el relat, quin llenguatge utilitzen (planer, tècnic, entenedor, infantilitzador? Utilitzen les mateixes expressions per parlar de tots els professionals que hi apareixen?
3. Amb el llenguatge que anem observant descriu el tipus relació entre els diferents professionals i aquest amb els personatges que pateixen alguna malaltia (activa, agressiva, assertiva, paternalista, culpabilitzadora, etc.)

2.4 Quan hem acabat de llegir

2.4.1 ASPECTES PER TRACTAR DESPRÉS DE LA LECTURA

A) Sobre les reflexions del/la lector/a sobre la lectura (individual/grupal)

1. La lectura ha cobert les vostres expectatives? Per què?
  - a. Heu trobat respostes a interrogants que podíeu tenir?
  - b. La lectura us ha aportat aspectes nous? Què us ha sorprès?
2. Què us emporteu o amb què us quedeu de la lectura?
3. Heu viscut una experiència semblant? Si és que sí:
  - a. Us convidem a pensar-hi: canviaríeu ara alguna cosa que vau fer/sentir durant la vostra experiència després de la lectura d'aquest llibre?
  - b. Us convidem a escriure la vostra experiència. Descriviu els fets que recordeu, i afegiu les vostres reflexions personals.

B) Per compartir les reflexions personals de la lectura amb altres

Aquest apartat es preveu per quan hi ha trobades en grup posteriors a la lectura. Afegiríem a tot l'anterior, preguntes i reflexions com aquestes:

1. Quines expressions heu trobat en el text que descriguin emocions/comportaments/actituds que hagin experimentat els pacients/acompanyants
2. La descripció dels personatges és només física o també inclou aspectes espirituals/anímics?
3. Quin vocabulari referent a gestualitat, to de la veu, canvis en les distàncies entre persones, olors, colors, etc. apareix en el text per il·lustrar o reforçar diàlegs o les relacions entre els personatges, fins i tot característiques de cadascun?
4. Elaboreu un genograma/arbre de relacions entre els diferents personatges.
5. Com han influït sobre el protagonista cadascun dels altres personatges?
  - a. Jugar a "posar-vos en la pell" de personatges de la narració i teatralitzar com desenvoluparíeu vosaltres algunes de les escenes/situacions narrades al llibre

2.4.1 ASPECTES PER TRACTAR DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Triar fragments, frases impactants per comentar en diàleg posterior en grup. Cada narrativa té fragments, expressions, frases, capítols, etc. que en la mirada del “formador” i a partir dels objectius que es marqui poden servir per obrir un diàleg reflexiu adhoc entre el grup de persones que han compartit la lectura. També es pot donar l’opció que cadascú triï aquell fragment, apartat que l’hagi impactat més.

El fragment que m'agradaria comentar és:

2.4.1 ASPECTES PER TRACTAR DESPRÉS DE LA LECTURA

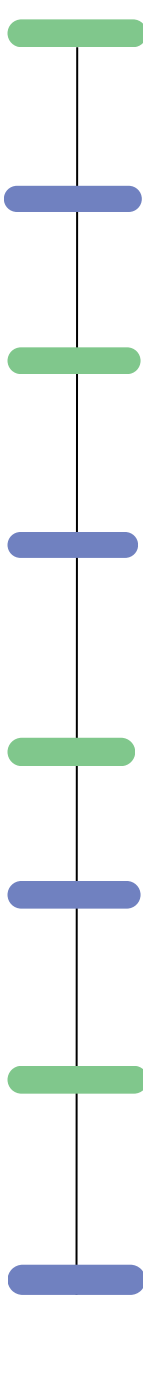
C) Del llegir a l'escriure: fer el primer pas o continuar escrivint

Aquest apartat complementa els dos anteriors.

1. Individual, per compartir o no: tant si heu viscut com si no heu viscut una malaltia o situacions semblants a les que narra el text que heu llegit, us convidem a començar o continuar escrivint:
  - a. Escolliu una de les persones que apareixen en el llibre.
  - b. Penseu el perquè de la tria.
  - c. Us agradaria parlar-hi si poguéssiu?
  - d. Què li diríeu? (feu una llista de les coses que li voldríeu dir)
  - e. Què us sembla?
  - f. La busquem?
  - g. Li podríeu escriure una carta.
  - h. Com la tractareu? De tu? De vostè?
2. Individual, per compartir: cada un dels participants escriu un resum global de la narració llegida, curta (100 paraules màxim) i després es posa en comú. Heu triat els mateixos aspectes? Sí? No? Quins?...I continuem comentant i posant en comú les sensacions, els sentiments, les vivències, els interrogants, els neguits....

3. BIBLIOGRAFIA

-
- Beltran, J. (2019). Miradas letradas, letras admiradas, una conversación con el mundo social. *Álabe*, 20
- Benjamin, W. (1973). El narrador. *Revista de Occidente*, 119, 301-333
- Charon, R. (2013). Narración y medicina. Puntos De Vista - IntraMed. <https://www.intramed.net/contenido.asp?contenido=78824>
- Rosas Jiménez, C. (2017). Medicina narrativa: el paciente como "texto", objeto y sujeto de la compasión. *Acta Bioethica*, 23 (2), 351-359.
<http://dx.doi.org/10.4067/S1726-569X2017000200351>
- Teixidó, E. (2007). *La lectura i la vida*. Columna
- Turón Mejías, M. (2001.) Aprender a leer desde lo narrativo. *A Parte Rei. Revista de Filosofía*, 17, 1-9
- Valderrama ML, Peña AP, Clavijo LM. (2017). Narrativa: el estudiante de enfermería aprendiendo el arte de cuidar. *Revista Cuidarte*, 8(1), 1488-98.
<http://dx.doi.org/10.15649/cuidarte.v8i1.362>
- Vilaseñor, I. (2005). La narrativa del paciente como herramienta terapéutica. *Pan-American Family Medicine Clinics*, (1),59-65

